

Sahlaša

LTF VIDZEMES NOVADA IZDEVUMS

Nr. 6

1990. gada jūnija īrešā nedēļa

Cena 25 kapeikas

14. jūnija upuru atcerēi

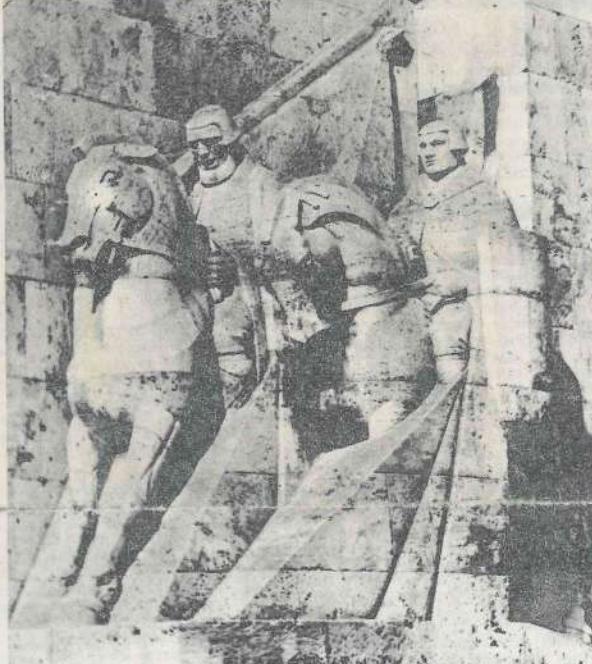
SĒRMŪKŠU PAGASTA IZSŪTĪTO IEDŽIVOTĀJU SARAKSTS

1. Gaida Kalniņa no «Gailīšu» mājām, 1949. g.
2. Jānis Kalniņš no «Gailīšu» mājām, 1949. g.
3. Arturs Barons no «Vanagu» mājām, 1941. g. aizsargs.
4. Arturs Vilciņš no «Ermēnu» mājām.
5. Eduards Riekstiņš ar gimeni no «Sūkātēm», 1941. g. aizsargs.
6. Adolfs Cimbens, aizsargs no «Straumēnu» mājām, 1941. g.
7. Alma Kalniņa no «Kaina Kalējiem», 1949. g.
8. Marija Neimane no «Ezerkalnu» mājām, 1949. g.
9. Mīrda Medne no «Medņu» mājām, 1949. g.
10. Kārlis Žozols, aizsargs no «Dandenu» mājām, 1941. g.
11. Gulbis no «Prišņicu» mājām, 1949. g.
12. Uldis Deissons no Sērmūkšu pagastmājas, Sērmūkšu sešgadīgā skolas 4. klases audzēknis, izsūtīts uz Ufu 1942. g.
13. Kārlis Deissons, Sērmūkšu pagasta rakstvedis, izsūtīts 1941. g., padzius bez vēsts, nenonākot izsūtījuma vietā.
14. Elfrīde Deisone, 1945. g. beigas — 1946. g. sakumā izsūtīta uz Ufu, mājsaimniece, gāja boja Ufā.
15. Zaku gimene no «Zemišu» mājām, 1949. g.
16. Alma Brakša no «Ozolkalna» mājām, 1949. g., miris izsūtījumā.
17. Vilis Brakšs no «Ozolkalniem», 1949. mīrīs izsūtījumā.
18. Māliņš no «Zemišu» mājām, 1949. g.
19. Pēteris Kepitis no «Rucēnu» mājām, aizsargs, 1941. g.
20. Balodis no «Plēgu» mājām, 1946. g.
21. Anna Bēriņa no «Upenieku» mājām, 1949.
22. Sproģis ar gimeni no «Sūkātu» mājām, 1949. g.
23. Nikolajs Kalniņš no «Kalna Kalēju» mājām, 1949. g.
24. Marija Lode ar gimeni no «Vilcēnu» mājām, 1949. g.
25. Jānis Straume no «Jānsētu» mājām, 1945. g.

Autora piezīme. Lūdzu Cēsu rajona izveidot fonda, kurā varētu iestāktiņi ziedojumus, honorārus utt. nepamatoti represto iedzīvotāju pensiju un pabalstu piešķiršanai. Varbutējo honoraru lūdzu iestāktiņi fonda.

SĒRMŪKŠU PAGASTA IZSŪTĀTO IEDŽIVOTĀJU SARAKSTU GATAVOJA:

1. Jānis Zosulis, parcelis uz dzīvi Sērmūkšu pagastā, dzīvoja «Kalēju» mājās.
2. Oskars Bēriņš, dzīvoja «Zemīšu» mājās.
3. Kapteinis Korneljāns un seržants Zīlaiskalns, Cēsu VDK nodalījās darbinieki.
4. Jānis Reinsons, kopš 1945. g. dažus gadus bija pagasta dzīnavnieks.

Litene atceras,

Latvijas armijai 1920. gadā nobeidzot uzvarām vainagotās atbrīvošanas cīpas, pēc vairākiem kaujas dažādos frontes iecirkos pavadišiem gadiem, sākās dienesta miera laika apstākļos. Karaspēka daļas, kurās jaundzīmušās valsts kara klausībai pakļaujās pilsoņi pildīja obligāto pienākumu pret Dzimteni, bija izvietotās strategiski svarīgās un pieņērotās mūsu zemes pilsētās, kā arī lauku apvidus. 1930. gadu, pirmsājā puse armijas taktiski apmācību vajadzībām iekārtotā karavīru vasaras nometnes dūmākā tito mežu un Pededes upes iekūmos iestāktais Vidzemes un Latgales novadu sadarā — Litene. Šajā puse armijas klasumā dzidrojēdēju krastos katru gadu sākot ar pavasari un nobeidzot rudenī no dažādām Latvijas armijas daļām un pulkiem ierādās karavīri, lai virsnieku un instruktori vadībā apgūtu kara zinābas un māku. Rūpes un gādība par saviem karavīriem bija katras suverēnas valsts pamatā, jo viņi bija garants un kīla mierīgai dzīvei, neatkarībai un brīvībai. Tāds turpinājums mūsu karavīru ierastajai ikdienu bija līdz notevīgai un Latvijas patstāvībai liktenīgai 1940. gada vasari. Jau iepriekš ieplānotām un zemiskām naktis uzbukumam mūsu robežsargiem Abrenes apriņķa Masleņkos un citās vietās valsts austrumu robežē no 14. uz 15. jūniju, sekoja nepamatotais un melīgais Maskavas ultimāts, bet dienā vēlāk jau padomju generāla Pavlova komandētie tanki no flanga caur oku-

pēto Lietuvu iebruka mūsu Tēvnē. Bez tam vienlaikus uzbrūcēju tanku un pārējā karaspēka armādas vēlās pāri visai mūsu austrumu robežai, lai neplīnas dienas laikā okupētu visas strādīgās pilsētas un centrus līdz šīm suverenajām Latvijām. Mūsu Tēvnēmē kā valsts zaudēja patstāvību un neatkarību visās jomās. Ari Latvijas armija tiltītā sākās liela reorganizācija, kuru veidīja augstāk un vidējo komandējošo virsnieku atstādināšanas no amatiem un apcietināšanas. Savā pārveidošanas, bet faktiski iznīcināšanas ceļā tā izgāja virākās stadijas un nosaukuma maijas. No Latvijas armijas tā pārtapa Tautas armijā. Pēc tam saucas par Teritorialo korpusu, tad tālāk par Sarkanā armiju un tas viss apmēram gada laikā. 1941. gada vasarā kara sākums pierādīja, cik karot nespējīga ir no austrumu mūsu zemē iebrukusi neuzvaramā, kā pēc pirmajā kaujām ar vāciešiem pārvērtās par nenoķeramo.

No padomju puses 1939. g. uzspiestais savstarpejās palidzības līgums, kura rezultātā mūsu tika ierīkotas svešā karaspēka bāzes flotei, aviācijai, tankiem un pārējam karaspēkam, reāli nedāku solito aizsardzību no agresora Latvijai nedeva. Minēto līgumu garantijas izpauðas haotiskā Sarkanās armijas atkāpšanās procesā, kur pretestību vāciešiem izrādīja tikai vietās, kur bija izveidojušies aplenkumi, vai to draudi. Kopumā vērtējot kara sākuma notikumus, kad Sarkanā armija nespēja aizstāvēt

Litene atgādina

ne savas, ne okupēto Baltijas valstu robežas, bija daļējas likumsa karīgas sekas «tautu tēva» savas armijas vadītāju izkaušanai trīsdesmitajos gados. Pie mums Latvijā, ja kopš okupācijas sākuma turpinātās sistematiskās armijas komandējošās sastāvā apcietināšanas savu apogēju saņiedza iši pirms kara, kad 1941. gada 14. jūnijā masveida izsūtīšanas sāpīgi skāra arī latviešu virsnieku korpus — tautas ziedu, lepnumu un cerības. Sodien dzīvi palikušie aculiecīnieki, Latvijas armijas virsnieki, kuri pateicoties sīkstumam un brīnumam nav samalti austrumu impērijas galas mašīnai, bet no ziemēju tundrām un mūžīgā sasaluma joslām pēc pārcēstā bada un mokām ir atgriezūšies Dzimtenē, zina stāstīt par komisāru un Sarkanāarmijas komandieri negēlīgo viltību, lai kā izsaucot uz taktiskām mācībām latviešu virsnieku, tos ievestu mežā, kuru jau iepriekš ielencis čekas karaspēks, tās pāremotu atbrupotu un aplaupītu, bet politruks Neguduiko jau izmēģinātu savu slepkavas roku, nošaujot kapteini Linneijeru. Tādā negodīgā veidā apcietinātājiem virsniekiem vairākās stundas ar paceltām rokām bijis jāgūl no lietus slapjāj zālē un jāvēro pret viņiem vērstie čekistu durklī. Pēc tam stingrā apsardzība ar automāšinām viņi nogādāti Gulbenes dzelzceļa stacijā, kur salādēti netīros lopus vagonos, lai «taktiskās mācības» turpinātu nāves nometnēs aiz Polārā loka. Lidzīgi liktienis pliemekši arī latviešu līdotāju virsnieku, kuru līdlaiks bija Gulbenes nomaļā. Tā eskadrijas komandieris Jerošiņoks, komisārs Vasiljevs un «osobīg otgel» komisārs Meiers ar mēliem un viltu izsūtīšanai noletotos izsauk ar novietojuma, lai kā bārktu sapent jauna tipa līdmašīnas, bet kā ir prom no liecinieku, savu biedru acīm tā viss turpinās pēc iepriekš sagatavota scenārija: Uzbījavens — ruki ver! un pret nelaimīgiem vērstie augstākminēto padomju virsnieku un vēl citu ielencēju pistoļu stobi arī sōreiz komētā tās neprasa. Vēl citi liecinieki, kurus 14. jūnijā baigāja dienā nepaspēja izsūtīt, zina stāstīt, ka karam sākoties, pirms Sarkanās armijas atkāpšanās esot piedāvājis arī atvainīties kā virsniekiem, tā arī jaunākam komandējošam sastāvam un karavīriem. Daudzi no latviešiem tā arī darījuši un prasījuši uz mājām. Par atvainīšanu izsniegtais «spravkās» ar aptuveni personības datiem, bet vairākiem, kaut ir bijis jāiet katram uz savu pusi, tie visi sakrāstīti vienai «spravkā», pieleikot kālīt šifra burtu «». Ir zināmās gadījumi, kad jau turpat Litenes nometnēs tuvumā sastopīties ar sarkanarmiešu patrulliņā «atvainītātie» ievesti mežā un nosūti. Izglābūšies tikai tie, kas jaunu paredzēdāmi un šāvienu dzirdēdāmi, šādai augstāsrībībai neticēdāmi, uz māju pusi devūšies izvairoties no ceļiem un apdzīvotām vietām, respektīvi no saskares ar Sarkanā armiju. Ne velti nākošajos gados pēc kara sākuma Latvijā laikrakstos bija pilnas lappuses, kurās piederītājā par Litenes nometnē pa zudušo karavīru vai virsnieku. Tā piemēram 1941. gada 19. jūlijā «Tevijā» lasām: «... kas ko zinātu par Litenes apcietināto ltn. Robertu Krūmu? ... kas ko zinātu par 8. Daugavpils kājnieku pulku ltn. Adolfu Zeltīnu, aizvestu no Litenes nometnes 14. jūnijā? ... kas ko zinātu par Dobles kājnieku pulka saimniecības rotas dižkareivī Alfredu Lepsi, kas atradās Litenes nometnē? ... kas ko zinātu par Litenes nometnē dienējošo dižkareivī Jāzepu Kučānu, ioti lūdz pazītot vecākiem ... ja kāds zinātu par avīcijas pulka Gulbenē, kareivī — telefonistu Oskaru Sili, lūdz pazīnot piederīgiem... kas ko zinātu par bij Kurzemes artillerijas pulka vītni. Talivaldi Dzirniru, kuŗu apcietināja š. 15. jūn. Litenes nometnē, un par viņa brāli ltn. Benjāmīnu Dzirniru, lūdz pazītot Rīgā, Matīsa ielā. Nr. 16. dz. 2... kas ko zinātu par ltn. Arvīdu Krūmipu no Bauskas 12. kāj. pulka (Litenes nometnē) lūdz pazītot piederīgiem ... ja kāds ko zinātu par serž. Akmens Kārli, kas pēdējā laikā dienēja 613. korp. artillerijas pulka Gulbenē, lūdz pazīnot vecākiem ... kas ko zinātu par serž. Akmens Kārli, kas pēdējā laikā dienēja 613. korp. artillerijas pulka seržantu Olgertu Dombrovski, kas atradās Gulbenes līdzceļa stacijā, kur salādēti netīros lopus vagonos, lai «taktiskās mācības» turpinātu nāves nometnēs aiz Polārā loka. Lidzīgi liktienis pliemekši arī latviešu līdotāju virsnieku, kuru līdlaiks bija Gulbenes nomaļā, lūdz pazītot vecākiem Daugavpils ielā, 53.—1. Visus izdevumus segs ar pateicību!» Savukārt «Tevijā» 1941. gada, 27. augusta 7. lapas pusē lasām: «... ja kāds ko zinātu par smagā artillerijas pulka seržantu Olgertu Dombrovski, kas atradās Gulbenes līdzceļā, lūdz pazītot piederīgiem ... ja kāds ko zinātu par jaunā sr. Nikolaju Sidorkovu, kurš bija Litenes nometnē un pēdējās dienās pirms kara sākuma strādāja kancelejā Carnīvā, lūdz pazītot vecākiem Daugavpils ielā, 53.—1. Visus izdevumus segs ar pateicību!» Savukārt «Tevijā» 1941. gada, 27. augusta 7. lapas pusē lasām: «... ja kāds ko zinātu par ltn. art. sm. art. p. kareivī Georgiju Satrovu no Gulbenes, lūdz pazītot mātei Matīsa ielā. 91.—5... ja kāds ko zinātu par kareivī — ūsoferi Emili Elkstipu, kas g. 24. jūnijā atradās Gulbenē, lūdz pazītot A. Milleram Rīgā, Dainas ielā, 6.—10. tār. 22472... ja kāds ko zinātu par instruktora rotas kareivī Kārli Kārkliņu, Jāņa dēlu no Gulbenes nometnēs, lūdz pazītot vecākiem Kanavā, Jelgavas ielā, 3. J. Kārkliņam... ja kāds ko zinātu par bij. Sakaru bataljonu kareivī Leopoldu Asari no Litenes nometnēs, lūdz pazītot mātei Rīgas Jūrmalā, Mellužos, Kāpu ielā. 26.—8... ja kāds ko zinātu par š. 14. jūnijā aizvestu plkvs. līdzīgi līdotāju virsnieku, kareivī — Kārli Tenteri no Litenes, lūdz pazītot Suntažu pag. «Vidzīpos», Oskalnam... ja kāds ko zinātu par bij. Zenitartillerijas pulka 7. bat. kareivī Jāni Klijdzīnu no Gulbenes, lūdz pazītot vecākiem Vecumnieku pag. «Bīškinos», c. Repšām...» utt. daudzi jaudzi izmūsu un cerību pilni apzīņotu pildīja laikrakstus pāris gadus pēc notikušā. Tā mātes un tēvi jautāja pēc dēliem, māsas pēc brāliem, bet bērnu acīs mēms palīka jautājums, kur gan palīcis mans tētis?... (Turpinājums 4. lpp.)

Redaktora sleja Kurš palīdzēs?

Vēl pavisam svāigā atminā man vārdi, kurus, tiekoties ar Valmieras rajona sieviešu padomes aktivistēm, uzsvēra rajona kara komisārs Telesfers Mikučikis. Tie bija diezgan bezatbildīgi, demagoģiski, un satur sevi jēgu apmēram tādu, ka armija siltīkā kļājoties tikai tiem zēniem, kuru uzvedība civilajā dzīvē arī nav bijusi no priekšķīmākajam, un kuri ne pārāk labi izturētos pret saviem dienesta bieriem.

Pagājušā gada rudeni dienestā padomju armijā tika iesaukti kāds jaunietis no Valmiera. Iespējams, viņš toreiz domāja, ka armija varbūt viss vēl ir normāls, iespējams, paļavās uz savu fizisko sagatovību (piūsa tevis, kurš bija atnacis pie mums, teicā: nekāds vārgulīgs nav bijis, sportisks un trenējies zēns, jehkuros apstākjos prastu sevi aizstāt), iespējams, cerēja, ka nokļūs daudzmais «normāls» daļā un normālos apstākjos. Lai nu kā tur būtu, par to ceru-

pavaicāt vijam, kad viņš būs atgriezies Latvijā.

Lidz šim arī vecāki par viņu bija zināma mēra mierīg, cik nu višpār liels var būt miers par savu bērnu, kurš atrodas svešā vieta un nezināmos cilvēkos. Un ko

še cilvēki pret viņu var pasākt, pa savam iztulkot patreizējā politiskā situāciju, arī nav zināms.

No Cērīgovas, kur jauniesauktais latviešu zēnu sakumā dienēja, maijā viņi pārstāja uz citu daļu. Dzīvošana teltis, jābūvē dzelzceļš.

Taču tā būtu maza bēda, jo pie parejošām grūtībām mēs visi esam pieradīni. Daļā ir ap simts cilvēku, un nosiedošais vairākums ir to, kurus mūsu jaunekļi dēvē par «melnajiem» jeb «turķiem». Gadījies tā, ka «balto» zēnu šai nepa-

«ES NEGRIBU BŪT PAR PODU NĒSĀTĀJU...»

Mātes asaras. Sabeigta veselība. Pazemojumi. Nielīnājums. Cinka zārķi. So uzskaņojumu varētu turpināt, no manis minētās ir tikai daļa no tā «mantojuma», ko mums šajos gados devusi padomju armija. Atcerīs, kā nu pat pagājušajā rudeni cīņas Pacificisti kustības, cilvēktiesību aizstāvēšanas līgas, Tautas frontes pārstāvji un protams, arī puši vecāki, lai tārē reiz tiktuk pieņemtās likums par alternatīvo dienestu un mūsu jauniešiem nebūtu jādodas padomžemes plānumos ar domu, dzīvējās pārākā. Ir mums 4. maija Deklarācija, ir alternatīvā darba dienesta likums, kurā nu arī svītrota iedāja par to, ka jaunieši tām jābūt ar pacifistiskiem vai reliģiskiem uzskaņiem. Tātad šo dienestu var izvēlēties visi. Var pāsargāt sevi un vecākus. Nemaz jau nerunājot par to, ka no jaunām un stīprām darbarokām labums būtu arī Latvijai. Bet, dienot PSRS brutoplāno spēkos, nekad nevari būt droši, vai tev reiz nebūs jāējet pašam pret savu tautu. Un tomēr — lesniegu mu, lai dienētu darba dienestā, ir joti, joti maz. Vai tās ir bales, ka būtībā šīs likums negarante, ka pūsiem aizstāvību no PSRS brūpoto spēku patvalas (lidzīgi, kā tas bija Lietuvā)? Par šo un ciemīt jaufājumiem runājām ar Latvijas Pacificisti kustības padomēs priekšsēdētāju, Valmieras rajona alternatīvā dienesta komisāriju locekļi LIGU DRONI.

Notikusas jau vairākas alternatīvā darba dienesta komisijas sēdes, kādi ir jūsu secinājumi?

— Vispirša jau jāteic, ka mēs tā arī iši nezinām, cik pūsiem tagad no rajona būtu jādodas dienēt. Ja var ticēt kara komišārtā pārstāvīm, tad šīs skaitlis ir apmēram divi simti. Bet, ja paskatāmies, cik ir šo lesniegumu alternatīvajam darba dienestam; tad tas ir smieklīgim. Pirmajā sēdē sapēnām vienpadsmīt lesniegumus, no tiem jau lidz sēdes dienai divi pūsi ietāzgāja dienēt, paši pēc savas brīvas gribas. Otrajā sēdē izskatījām ap divdesmit lesniegumu (kaut gan pavisam iesniegti bija četrdesmit), pārējie pūsi glūži vienkārši neatnāca uz sēdi. Es savulaik domāju, ka šo dienestu izvēlēties joti daudzi jaunieši. Praktiski visi tie lūgumi, kurus esam izskatījuši, tiek arī apmērināti. Bija atnākuši uz šo sēdi komunālo uzņēmumu kombināta, profesionālo ugunsdzēsēju vienības, ka arī apdzīves daļas pārstāvji, tā ka uzrēz varējām pūsiem norikot konkrētu darbā. Faktiski tas būtu pat ieteicams, lai tie uzņēmumi kuri vēlētos pūsiem piedāvāt darbu, piedalītos šajās sēdēs. Paši jaunieši lielākoties izsaka vēlmi, ka labprāt gribētu strādāt to amatā, kuru jau ir lesakusi, bet minūss ir tas, ka šāda iespēja nav likumā paredzēta. Un vēl — joti

daudzi lauku pūsi vēlētos turpināt strādāt savās saimniecībās. Pie tam tagad laukos pats karstākais darba laiks, bet vienam, lūk, jābrauc dienēt, piemēram, ugunsdzēsēju vienībā. Laukos tācū ūs darbarokas ir daudz nepiešķīmākas, bet dienētlikums šajā zīpā nekā nav paredzējis un šķiet, ka tuvākajā laikā arī nekas nemainīs. Mēs gan savā sēdē divus pūsius nerorinām cītīm darbiem, tieši tādēl, lai viņi varētu strādāt laukos, nu jāpagaida, varbūt Ministru Padome dos atlauju vai ieviesis kādus precīzējumus. Komisijas sēdēs lejerōjam arī pūsiem lūgumus, kas grib iet mācīties un lūdz atlīkt darba dienesta sakumu. Vienu reizi gan ir iznākusas domstarpības. Konkrēti ar Agri Fonni, kurš pēc mums ieraudās jau uz pirmo sēdi, norikojām darbā uz Rūjienas slimnicu. Bet, nē, viņš kļāt atkal uz otru sēdi un šoreiz ar lielām prezentācijām, ka, lūk, slimnicā viņš nestrādās. Jaunajam cilvēkam «klībīja» disciplīna, un arī dakteri no savas puses ir atteikušies no turpmākās sadarbības ar šo konkrētu jaunīti. Un tomēr — kā secinājām komisija, jāējet ir strādāt tur, kā jaunieši tāk norikots, jo humānisms un pretmīnāšana ir reizēm tik liela, ka mūsu jaunekļi vairs, paši išzīnī, ko viņi savā dzīvē grib. Tā arī izvēloties darbu. Viņi nu varen strādāt apsardzes daļā, jo tās skaitās dienests iekšējiem sāņiem un dienesta ilgums ir divi gadi (cetur — trīs). Bet te nu liela daļa jauno cilvēku aizmirst, ka apdzīves daļā nevarām nosūtīt tos pūsiem, kuru biogrāfijā ir bieži darbā kavējumā, mīrīzējās, pat sodāmības.

— Nenoliedzami, alternatīvajam dienestam, vispirši domājot, kā palīdzēt mūsu pūsiem, lai pagālē viņus no PSRS brūpoto spēku patvaljas un tur valdošās haoses. Interesanti, kāds būtu jūsu vērtējums par tiem jauniešiem, kuri izvēlas darba dienestu?

— Es izteikšu savas personīgās domas. Nēzīni, vai tā ir audzināšana ģimenē, vai pareizāk gan laikam būtu teikt — visa mūsu padomju izglītības sistēma ir vainojama, ka jaunie cilvēki ir nonākuši lidz tādam līmenim. Kādus pūsiem tad mēs komisijas pieteiksim redzam? Bieži vien viņi nemāk atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem, vai arī nemāk līgiski formulēt vienu vai otru savu domu. Mēs tā dažreiz pat nevarām saprast, ko tad išti tas jaunais cilvēks murmura zem deguna. Un otrs moments — viņi ir pierāduši, ka gan jau kāds par viņiem parūpēsies un padomās viņu vietā. Vienīgais, ko viņi labi ir apguvuši, tā ir likuma daļa, kur iet rūna par dienesta ilgumu, vārdu sakot, to, kurā viņa tād nu būtu māzakšs dienesta laiks. Pārējais ir tumsa bilde. Rodas tāda sajūta, ka

jaunekļi nemaz nezīna, ka alternatīvā dienests nozīmē — darbu. Un tākai te, stāvot komisijas priekšā, dažām labam nāk apgalsimba un drūma atzīna, ka nu būs jāstrādā. Dažs tad arī beidzot sāk domāt un izseicina, nē, strādā arī es negribu. Varbūt labāk būtu bijis iet dienēt armijā... Bet višpār — viņi negrībētu darīt neko!

Daudz kā liecina arī tas, kādi šie pūsi išzūk arī komisiju. Nēzīnu, manā uztverē te tācū daļēji izšķiras viņu liktenis, nu labi, nerunāsim par tik augstām lie-tām, bet nu drusciņ cīņas pret cilvēkiem, pie kuriem tu esī atnācis, jau varetu būt. Tādi nu viņi mūsu nāk — nevižīgi, ne-saķemētīgi...

Varētu jau par visu iepriekš

minēto arī nesatrakties un mie-rināt sevi, sak, tie tikai tādi izņēmumi, bet tārīk arī pākējās, ka, ūs jaunieši ir ārkārtīgi nākotni, ka līdzīgi gan savā uztverē, neuzbrūkētām, kā arī viņi varētu būt. Tādi nu viņi mātē armijā, vēl pat ir dotas iepējās izvēlēties, kurā no piešķīmās domstarpības. Konkrēti ar Agri Fonni, kurš pēc mums ieraudās jau uz pirmo sēdi, norikojām darbā uz Rūjienas slimnicu. Bet, nē, viņš kļāt atkal uz otru sēdi un šoreiz ar lielām prezentācijām, ka, lūk, slimnicā viņš nestrādās. Jaunajam cilvēkam «klībīja» disciplīna, un arī dakteri no savas puses ir atteikušies no turpmākās sadarbības ar šo konkrētu jaunīti. Un tomēr — kā secinājām komisija, jāējet ir strādāt tur, kā jaunieši tāk norikots, jo humānisms un pretmīnāšana ir reizēm tik liela, ka mūsu jaunekļi vairs, paši išzīnī, ko viņi savā dzīvē grib. Tā arī izvēloties darbu. Viņi nu varen strādāt apsardzes daļā, jo tās skaitās dienests iekšējiem sāņiem un dienesta ilgums ir divi gadi (cetur — trīs). Bet te nu liela daļa jauno cilvēku aizmirst, ka apdzīves daļā nevarām nosūtīt tos pūsiem, kuru biogrāfijā ir bieži darbā kavējumā, mīrīzējās, pat sodāmības.

— Tad nu iznāk, ka vairāk par dēlu likteniem ir uztraukumi, tādēļ arī dzīvējās darba dienesta izplūdi tā neaukļējas, bet gan — tur, kur esī norikots, tur jāstrādā. Bet mūsu pūsi domā, kā ar viņiem turpinās auklēties tāpat, kā līdz šām, ka neiešu darbā, nekas jau nenotiks, atkal tantei un onkuļi pasaugs, aprūnāsies un viss turpināsies pa ve-cam. Nei tā jāējet, ka likumpāti, kas paredz administratīvo atbilstību par nestrādāšanu, ir vē spēkā. Un vēl — ko pūsi parasti aizmirst un domā, ka viss turpmākais bus viens liels «plezīrs», ir tas, ka būtībā alternatīvajam dienestam kā dienesta skaitīmēs visas divdesmit četras stundas, tas ir, astopas stundas darbs, pie tam godprātīgs darbs, un pārējā laikā nedrīkstēs būt nekādi pārkāpumi: ne dēršanas, ne citas tamldīdzīgas izdarības, jo jaunieši tācū būs dienestā.

— Pēc tā, kā jūs stāstījāt, man šķiet, «aukles» tomēr būs vaja-dīgais, kas tad išs pārbaudīs, kā pūsi strādā?

— Laikam pārraudzībā būs ra-

jonas izpildkomitejas ziņā. Domāju,

ka attiecīgā uzņēmuma vadītājām pie pirmā darba kavēju-

ma par to būtā Jāzīno rajona iz-

pildkomitejai un attiecīgai jārīko-

jas. Bet aukles, manuprāt, nav vajadzīgas, jo ilgāk mēs pūsiem

lūtināsim ar savu aizbūdinieci-

ja neko labu nevar dod ne vienai,

ne otrai pusei. Viņiem tācū

daudz viegлāk ir nostāties asī

un kritiski pret mums, tādēļ arī manu jāpārīt, tādēļ arī mēs pār-

ītējām viss, kas ir audzināšana ir

izpildītājiem, kas pārītējām viss,

būt lai viņi iet dienēt armijā?

— Nē, to viņi arī negribi. Vislabāk laikam, viņuprāt, būtu tad, ja visi liktu viņiem pilnīgu mīru un nebūtu nekādu — ne uzspiestu, ne neuzspiestu — pie-nākumā. Jaunieši ir ārkārtīgi nesagatavoti reālajai dzīvei.

— Iznāk — vīsa sabiedrība lo-ti uztraucas, lai būtu šīs likums, bet pašiem pūsiem tas nav va-jadzīgs?

— Jā, tagad bieži vien rodas iepāsaudi, ka mēs viņus glābjam, uzbažāmies ar savu pa-līdzību. Es dažreiz domāju, laimīgām būtu jājūtas tādēl vien, kā ir tāds likums, kālikumi, kā arī viņi varētu būt. Tādēl, ja viņi iet dienēt armijā, vēl pat ir dotas iepējās izvēlēties, kurā no piešķīmās domstarpības. Tas vairs nav nōmāli. It kā viņiem visu šo laiku ir dzīvs galvā padomju patrio-tismus, bet interesantākais ir tas, ka pedagoģija ir audzināšana ir bijusi tālīdzīga, ka pat PSRS patrioti viņi nav. Ne viņi būtu karotāji par Latviju, ne par Padomju Savienību.

— Zinot, cik kategoriski sa-vulaik pret šo alternatīvo die-nestu izturējās armijas vīri un kā komisāriātū darbinieki, kā veidojas jūsu konkretā sadarbi-ja ar kara komisāriātu?

— Mūsu komisāriātū darbā pie-dalās rajona kara komisāriātā otrās daļas pārējās dienestās izplūdi tā neaukļējas, bet gan — tur, kur esī norikots, tur jāstrādā. Bet mūsu pūsi domā, kā ar viņiem turpinās auklēties tāpat, kā līdz šām, ka neiešu darbā, nekas jau nenotiks, atkal tantei un onkuļi pasaugs, aprūnāsies un viss turpināsies pa ve-cam. Nei tā jāējet, ka likumpāti, kas paredz administratīvo atbilstību par nestrādāšanu, ir vē spēkā. Un vēl — ko pūsi parasti aizmirst un domā, ka viss turpmākais bus viens liels «plezīrs», ir tas, ka būtībā alternatīvajam dienestam kā dienesta skaitīmēs visas divdesmit četras stundas, tas ir, astopas stundas darbs, pie tam godprātīgs darbs, un pārējā laikā nedrīkstēs būt nekādi pārkāpumi: ne dēršanas, ne citas tamldīdzīgas izdarības, jo jaunieši tācū būs dienestā.

— Pēc tā, kā jūs stāstījāt, man šķiet, «aukles» tomēr būs vaja-dīgais, kas tad išs pārbaudīs, kā pūsi strādā?

— Laikam pārraudzībā būs ra-jonu izpildkomitejas ziņā. Domāju, ka attiecīgā uzņēmuma vadītājām pie pirmā darba kavēju-ma par to būtā Jāzīno rajona iz-pildkomitejai un attiecīgai jārīko-jas. Bet aukles, manuprāt, nav vajadzīgas, jo ilgāk mēs pūsiem

lūtināsim ar savu aizbūdinieci-

ja neko labu nevar dod ne vienai,

ne otrai pusei. Viņiem tācū

daudz viegлāk ir nostāties asī

un kritiski pret mums, tādēļ arī mēs pār-

ītējām viss, kas ir audzināšana ir

izpildītājiem, kas pārītējām viss,

— Sis likums jau garantīju nedod! Vienīgi varbūt tik daudz — pūsiem pats var apzināties, ka viņš nav izvairījies, bet gan ietvēlējies darbu. Protams, pret to, ka pūsius var tā gluži vienkārši savākt un izvest, tātad ar varu un rei-

zē arī nelikumīgi, pret to mēs neesam nodrošināti.

— Varam laikam vienīgi sevi mīrināt ar domu, ka vismaz dzīmē jauniešiem, kuri būs izvēlējās darbā dienestā, šie gadi nāpēdēs bevrētīgi?

— Jā, es tomēr gribu ticēt, ka dzīmē ūs darba dienestās pālīdzēs. Tiem, kurus nebaidā, arī podiņā nešāna, darbs nesagādās grūtības, un varbūt ūs dienestās pālīdzēs arī tiem, kuri vēl ištītī nav lemacījās patstāvīgi strādāt un nav atradusi savu vīnu. Ir arī tādi pūsi, varbūt kādam alternatīvajam dienests kļūs par pagriezena sāvi dzīvē. Vismaz ie-mācīties strādāt.

G. Linde

